

EN BYPATRIOT

Ved

Marie Bogstad.

I mellem Korsør Borgmesterkontors Papirer fra 1813 er fundet efterfølgende Udkast til en Avisartikel, skrevet af Borgmester Lauritz Andreas Bernth, der var født paa Herlufsholm som Søn af Rektor Johan Ludvig Bernth 21. Marts 1782, Borgmester, Byfoged samt By- og Raadstueskriver i Korsør 1809—1823 og døde i Horsens 11. Oktober 1860 som Herredsfoged og Skriver i Voer og Nim Herreder samt Birke-dommer i Stensballegaards Birk.

I 1815 var Chr. Molbechs Ungdomsvandringer i mit Fødeland II Del udkommet, og det er hans Omtale af Korsør deri (S. 56—59), som har fortørnet og oprørt Bernth i højeste Grad, saa han har ment at maatte tage til Gemme. Molbechs Skildring det paagældende Sted lyder, som følger:

Veien fra Slagelse til Corsør forekom mig at være den mest eensformige og kiedsommelige Deel af hele Landeveien fra Kiøbenhavn — en Flade, hvor hverken Skov, Bakker, Kirker eller Herregaarde oplive Udsigterne. Først en halv Mill fra Corsør bliver Egnen noget mere livelig; til Høire ligger Taarnborgs vakkre Bygning i Nærheden af Vandet, til Venstre noget Skov ved en anden Herregaard; men Alt forsvinder igien, naar man endelig er kommen omkring den længe skuffende Bugt, og nærmer sig Byen, der ligger fladt paa den flade Sandkyst. Hvor meget trængte jeg ikke til, her at finde en By efter mit Sind, hvor jeg kunde op-
 lives efter den trættende og intet mindre end muntre natlige Reise, og tage en venlig Afsked med Siælland! — Men jeg fandt intet uden det Modsatte heraf; og min kiedsommelige Stemning skulde her først naae sin høieste Grad. En saa prosaisk By, som Corsør,

endog paa en smuk Sommermorgen viste sig for mig, er endnu ikke forekommet mig i Siælland; og virkelig syntes mig Alt her at ligne det *Brakvand*, jeg drak. Overalt var der døsig og søvngigt, som i Vertshuset; ikke engang ved Stranden var det mindste Liv. Naturligviis randt Oehlenschlägers Epigrammer over denne By mig i Minde — men er det saa, som man har sagt, at han har talt symbolisk om Corsør, og at man, for ret at forstaae Betydningen af hans Ord, maa tænke paa *Baggesen*: troer jeg ogsaa, at de komme Sandheden endnu nærmere, end naar de anvendes paa Byen, om hvilken man i det mindste knap kan sige: „at den smiler munter og dansk jovial imod Marken“; og om hvilken jeg endnu mindre vil sige:

„Underlig blandede By, uagtet din Svaghed og Brusen

Maa jeg dog have dig kiær, enten jeg vil eller ei!“

Hvorimod jeg ganske kan, og altid har kunnet anvende disse Ord paa den Digter, der alt i Vessels Dage gjorde Corsør navnkundig, og af hvis *underlig blandede* Værker jeg elsker nogle endnu omtrent med samme Kiærlighed, som for tolv, sexten Aar siden.

For at komme tilbage fra den vidt navnkundige Digter til hans prosaiske Fødeby, maa jeg dog endnu, inden jeg forlader den, nævne dens *Kirke*, der vist nok ogsaa er den mest prosaiske Kirke, der findes i Siælland, om ikke i hele Danmark. For at karakterisere den, behøver man vel ikke at sige mere, end at den i Stedet for Taarn har — en Telegraf. Kirkegaarden ligner ogsaa mere en Alfarvej, end de Dødes Urtegaard; fremmedt og eensomt staaer *Birkners* Gravminde her, omtrent ligesom et Monument paa den forstyrrede Frue Kirkegaard i Kiøbenhavn, eller som Mandens Aand og Skrifter i vore Dage. Jeg læste den Gravskrift, som Oehlenschläger ikke har været fornøiet med;*) men jeg mener dog, at Birkner i sin Grav kan være tilfreds med den; thi, levede og døde han Sandheden tro, da var han vist ikke Gud utro, og at man her har nævnet *Sandhed*, i Stedet for Sandhedens evige Udspring, er vel et ganske tilladeligt Udtryk.

Da jeg fra dette Kirkebesøg kom tilbage til det bedrøvelige Vertshuus, hvor Alt næsten var ligesaa slet som dyrt, oprandt endelig det første behagelige Øieblik, som jeg nød i Corsør, det,

*) Sandheden tro, døde Birkner den 1ste December 1798.

da man sagde mig: Smakken er færdig! Efterat jeg endnu tilsidst var bleven ført op paa den elendigste af alle Fæstninger, hvor jeg dog virkelig blev overrasket ved at finde en meget høflig Major, slap jeg endelig bort fra denne for mig mere tragiske end *comiske* Stabelstad — men havde den trøstelige Udsigt: at Havet var glat som et Speil! Jeg ventede nu kun paa en Skylregn i Havblik og en god Portion Søsyege, for at hæve min Kiedsomhed til Fortvivlelse, og i denne Forventning lagde jeg mig ned i Cahytten paa en Bænk, for dog ikke uophørlig at pines ved Synet af den glatte Sø og Corsørs nøgne Sandkyster. Men min Lykke vaagnede, saasnart jeg blot var kommen saa langt fra Landet, at den fiendske Aand i Corsør ikke kunde strække sin Magt videre. Efter en halv Times Tid fik vi Vind, og det en rask Medbør. I mindre end 3 Timer vare vi i Nyborg; Farten var inderlig behagelig; jeg fornåm hverken til Søsyege eller Kiedsomhed, og *Fyen* modtog mig ligesaa venligt og indtagende yndigt, som Siælland i Corsør havde givet mig en vranten, umild og uelskværdig Afsked.

Nedenstaaende Udkast af Borgmester Bernth er aabenbart ikke renskrevet og ender midt i en Sætning. Saavidt jeg har kunnet se, har det aldrig været trykt, men da det virkelig er baade komisk og rørende, gengives det her i sin Helhed.

„Det er ikke Nyt, at Man har fundet sig beføyet til at klage over de Beskrivelser, som af partiske Udlændinger ere blevne leverede over vort Fødeland, dette maa nødvendigviis krænke enhver, som føler varmt for dette kiære Land, men hvor uendelig bittrere er ikke den Følelse som vækkes ved at see det mishandlet af Landets egne Børn. — Dette er paa mere end et Sted Tilfældet under Hr. Molbechs Vandringer, som ere leverede som Fragmenter af en Dagbog, som i Følge hans Fortale ere komne til Verden under en langvarig Sygelighed, hvilket ogsaa særdeles spores i Værket.

Det er virkelig at beklage, at Forfatteren ikke, som han under 30 May havde givet os grundet Haab om, var fornuftig nok til selv først at blive kied af denne Dagbog, man havde da undgaaet allerede under 5te Juni næstefter at see Hr. Molbech sige det hele smukke Kiøn i Frederikssund den plumpe Grovhed, at „Man

dog har sagt ham, at der skal gives Piger af Opdragelse i Frederikssund“.

Uagtet vi efter at være komne saa langt i Bogen ikke længere fordre af Forfatteren hverken Fornuft eller Beskrivelse, hvilket han i Forvejen har fortalt, at Begrebet om en Dagbog ingenlunde indbefatter, saa maae vi dog holde os til ham, forsaavidt han paa samme Blad forjætter os en sandfærdig Fortælling, den vi baade kan fordre og vente af ham. Hvorledes Forfatteren har opfyldt denne Forjættelse ved sin Fortælling om hans Reyse fra Slagelse til Corsøer og sit Ophold i denne By skal ieg nu vise, og dersom de øvrige mishandlede Egne ere det med ligesaa lidet Grund, saa er det meget at formode, at man til Slutning kommer til at opgive sandfærdig Fortælling ligesaa vel som Fornuft og Beskrivelse.

Veyen, hedder det pag. 56, fra Slagelse til Corsøer, forekom mig at være den mest eensformige og kiedsommelige Deel af hele Veyen fra Kiøbenhavn. En Flade hvor hverken Skov, Bakker, Kirker eller Herregaarde oplive Udsigterne.

Om Smag og Behag kan man ikke trætte, og følgelig kan Forfatteren til Trods for Andres Omdømme vel vedblive at paa-staae, at Veyen fra Slagelse til Corsøer er mere eensformig end den fra Roeskilde Havn til henimod Slagelse, uagtet enhver anden vil mene det modsatte, — men det er uforklarligt, hvorledes det Land skal kaldes en Flade, hvor høye og svære Banker strax paa venstre Haand ved Slots Bierrebye, forbie Lundforlund og til Boeslunde møde Øyet.

At saavel Bonderup som Corsøer Byes Skove ligge i Baggrunden af Landskabet og forskjøner det, kan lige saa lidet forsonse Forfatteren dermed som Udsigten over Beltet, uagtet Skov og Søe dog pleye fornemmelig at oplive et Landskab.

De af Forfatteren i et Aandedræt anførte Urigtigheder, derved at han ogsaa har forjaget Kirkerne, uagtet det ubevæbnede Øye i en kort Afstand tæller 7 Kirker og deriblandt i Nærheden: Bierrebye, Lundforlund, Hemmershøj, Vemmelev og lidt længere borte Boeslunde.

Dersom Forfatteren ikke har sovet, hvilket synes at kunde være en Følge af Udmattelse efter den Extase, han ved at drage forbie Sorøe var falden i, maae han vist have baaret Spiren til den Sygelighed i sig, under hvilken Værket siden er udarbejdet.

Under slige Omstændigheder kan det være meget tilraadeligt at reyse, men det burde være under den udtrykkelige Betingelse at Produkterne af slige Skrøbeligs Reyser ikke bleve overgivne det Offentlige.

Først en halv Miil fra Korsøer finder Forfatteren Egnen mere livelig; til Høyre har han lagt en Herregaard ved Navn *Taarnborg*. At Navnet er urigtigt anført, og at denne Gaard hedder *Taarnholm* og ikke *Taarnborg* kunde tilgives enhver anden end den, som især reyse som Historiegrandsker, thi for ham er det gamle Taarnborg Slot, hvoraf Volden endnu sees ikke langt derfra, vel ligesaa vel værdt at mindes og undersøges som mange andre Steder. Paa dette Slot skal Valdemarerne have opholdt sig og vi have endnu Anord. udstædte af [blankt] som derfra ere daterede.

Naar Forfatteren endelig kommer omkring Bugten, svinder Alt igjen for ham, og det uagtet netop her $\frac{1}{4}$ Miil fra Byen paa den Bakke, hvor $\frac{1}{4}$ Miilspælen staar, aabner sig den skønneste Udsigt. Paa venstre har Man Byens Skov, hvoraf Hegnet gaaer langs med Veyen, til høyre Fjorden bestrøet med skovbegroede Øer og Taarnborg Kirke, som ligger ved dens Bredder, ligefor Byen og over den Udsigten over Beltet og til venstre af samme de smukke med Skov bevoxede Aggersøe og Omøe.

Uagtet Byen selv ikke ligger behageligt, vil næppe nogen nægte den at udgiøre et ikke uvigtigt Partie i et skjønt Landskab, som omgiver den, og som endog fra Færgebroen giver den yndigste Udsigt for den som kan eller gider seet derefter, og ikke efter sovende at være rullet igjennem Byen maa skynde sig at smøre noget sammen indtil Smakken er færdig, at hvert Sted i det mindste kan have noget.

Nu støder Man paa dette vittige Ytring, at Forfatteren trængte til at finde en Bye efter sit Sind, og da Man uhældigviis ikke havde i sin Tid taget i Overvejelse, hvorledes den burde været indrettet for at behage en skranten Forfatter, der forskumplet paa en Vognmandsvogn halv sovende ruller igjennem den nogle Aarhundreder derefter, saa maae den stakkels Bye finde sig i at blive kaldet den mest prosaiske Bye, der er forekommet ham i Siælland.

Hvad en prosaisk Bye er, har Forfatteren ikke forklaret, uagtet denne Benævnelse vist behøvede en Forklaring, som en Slags

Vittighed maae den vel være betragtet, siden den findes igjennaget, — men den hører vel ogsaa til den Slags hvori der ikke behøves at findes Fornuft.

Umiddelbar her paa følger: „Alt synes mig her at ligne det Brakvand ieg drak.“ — At Alt skulde ligne Brakvand er igjen et forkeert Udtryk, men da det er noksom bekjendt, at der gives slet Vand i Corsøer, skal det vel igjen være en af Forfatterens plumpe Udtryk om en Bye, hvori han, uagtet han kuns saa at sige drog igjennem den, dog maatte have opdaget, at der i det mindste var god Broelægning, hvilket kunde lade(?) hans Søn paa Vognen, indtil han skulle gribe Pennen for at udgyde sin Galde.

Forfatterens Trang til at smøre væk om Ting, han var ganske ukyndig i, aabenbarer sig ogsaa i den Ytring, at der ikke en Gang var mindste Liv ved Stranden, thi han nævner ikke, at han har været ved Koffardie Broen, som er aldeles forskiellig fra og paa et andet Sted beliggende end Færgebroen, paa første og ikke paa sidste Sted skulle han søge Liv men ikke dér, hvor alle Indskibning og Udskibning af de enkelt ankommende eller bortgaaende Smakker foregaaer.

Nu finder Forfatteren Leylighed til at krybe lidt for vor store Digter Baggese, formodentlig for at undgaae oftere at medtages af hans revsende Haand — dette forbigaaer vi som vores Sag uvedkommende og vandrer med Forfatteren tilbage til Byen, som han nu ikke alene finder prosaisk, men finder endvidere deri den mest prosaiske Kirke i Siælland. Han tror ikke, at der behøves at siges mere om den, end at den i Stedet for Taarn har en Telegraf. Det er vist nok den mageligste Maade Man kan slippe fra at sige noget, som kan fylde om en Ting, man ikke kjender, har seet med Sønnen i Øjnene eller ikke har vildet haft den Umage at erkyndige sig noget om, forinden man har ladet Pennen løbe, forresten indsees det nok ikke let, hvorledes det karakteriserer en Kirke, at der efter allerh. Befaling er paa Taarnet anbragt en Telegraf, — kan Kirken derfor ikke være meget kiøn, kan den ikke indeholde adskilligt seeværdigt?

Baggese har sagt om Telegraf, at den taler hen i Været men ikke i Taaget, om nærværende Forfatter kan man derimod med Sandhed sige, at han om Telegraf taler i Taaget.

At Kirkegaarden ikke endnu fandtes i den Stand den bør at være og hvorpaa der nu arbejdes at sætte den, er Sandhed, men

det vilde være saare billigt for den, som gjør slige Erfaringer ved skjødesløst at henslænge dem paa Papiret, ville gaa lidt nærmere end lige efter Næsen og see, hvad der foraarsagede slige Uordener. Derved vandtes, at de Embedsmænd, som have Opsynet dermed, og som ved slige Yttringer udsættes for den Dadel, at de med Ligegyldighed eller Skjødesløshed bestyrede det dem betroede, — i den Henseende ville Forfatteren ved blot at gaae Kirkegaarden omkring have fundet, at den var paa 2 Sider omgivet med Barakker opbygget under Krigen til de Matroser, som laae ved den her stationerede Roeflotille.

Af disse havde 5 à 600 Mennesker deres daglige Gang over og Ophold paa Kirkegaarden, og under slige Omstændigheder var det vel ikke muligt at holde den forønskede Orden — saa meget mindre som ethvert Forsøg paa Indskrænkninger i denne Henseende har været forgiæves.

Til Efteraaret 1814 stod disse Barakker der, strax i dette Foraar har Kirkegaardens Fredning og Istandsættelse beskjæftiget Vedkommende, og nu er der begyndt at lægges virksom Haand derpaa.

Naar Forfatteren forresten har fundet Birckners Gravminde at staae eensomt, da han“

